

6.2 Mänge ja tegevus looduses

SÜGIS

TEGEVUSED LOODUSES:

- Seente uurimine, nuusutamine, loendamine, võrdlemine, korjamine, kuivatamine
- Taimede korjamine herbaariumi jaoks
- Loodusliku materjali korjamine meisterdamiseks
- Võrrelda kuuse, männi ja lehise oksti, okaste paiknemist ja käbisid
- Käbide korjamine ja hiljem muutuste jälgimine, mis toimub käbidega kuivades
- Võrrelda erinevate puude okste läbilõiget
- Vaadelda puid lehtede kolletumisest lehtede langemiseni
- Vaadelda, võrrelda ja maitsta köögiviljaaias kasvavaid taimi
- Otsida näiteid valgust läbilaskvate ja läbipaistmatute objektide kohta
- Uurida enda peegeldust veelombilt
- Uurida vihmapiisku palja silmaga ja luubiga
- Uurida jääkirmet veelompidel, hallaga kaetud maad, härmas metsa
- Otsida ja uurida loomade ja lindude elutegevuse jälgi – jäljed, lamamisasemed, näritud käbid, kahjustatud puud, mahajäetud linnupesad jne
-
-
-
-
-

-

MÕNED MÄNGUD:

TUNNE PUUDE LEHTI JA VILJU

VAHEDID: kuuse-, männi-, lehise- ja kadakakäbid, tammetõru, kastanimuna, pihlakamarjad jne ning nende samade puude lehed

EESMÄRK:

- laps õpib tundma metsas kasvavaid puid
- laps seostab puu lehe ja vilja ning nimetab vastava puu

MÄNGU KÄIK:

1.variant: mängujuht näitab lastele puu vilju ja lapsed peavad leidma alusele asetatud lehtede hulgast sobiva. Laps, kes leiab õige nimetab, mis puuga on tegu ja kuidas nimetatakse selle puu vilja.

2.variant: mängujuht jagab lastele puude lehed ja lapsed ütlevad, mis puu lehe nad said. Seejärel otsivad lapsed alusele asetatud viljade hulgast sama puu vilja ja ütlevad kuidas seda vilja nimetatakse.

PUU-UURIJAD

VAHENDID: metsas või pargis kasvavad puud, pael või sall

EESMÄRK:

- areneb lapse vaatlusoskus
- täiustub eneseväljendusoskus

MÄNGU KÄIK:

1.variant: Lapsed valivad endale ühe puu, seovad sellele paela või salli ümber ja uurivad seda põhjalikult. Õpetaja kutsub lapsed enda juurde. Paik tuleb valida nii, et kõigi puud on näha. Lapsed järjekorras kirjeldavad oma puud ja teised püüavad ära arvata, millisest puust jutt käib. Puu kirjeldamiseks kasutage erinevaid viise – ainult omadussõnade abil; pantomiimi abil; puul elavate-tegutsevate lindude, loomade, putukate kaudu; loovjutukeste abil jm.

2.variant: Lapsed valivad endale ühe puu, uurivad seda, märgivad ära ja tutvustavad teistele. Seejärel loetakse liisusalmiga üks laps, kes võtab oma puu ümbert paela ära. Teised lapsed lähevad oma puude juurde tagasi, ilma puuta laps hüüab *Vaheta puud*. Lapsed püüavad leida endale uue puu ja iseloomustavad seda puud, mille juures nad nüüd on. Mängu võib veelgi varieerida selle kaudu, et kõik lapsed ei vaheta korraga puud. Hüüdja võib paluda vahetada näiteks ainult tüdrukutel, ainult poistel, nendel, kellel on punane jope jne.

MAASTIKU VAATLEJAD

EESMÄRK:

- areneb lapse vaatlusoskus
- arenevad lapse meeled
- täiustub eneseväljendusoskus

VAHENDID:

- lapse meeled ja ümbritsev loodus

TEGEVUSE KÄIK:

Seda mängu saab mängida igal aasta-ajal ja igasuguses looduskeskkonnas – lasteaia õuealal, pargis, metsas, niidul jne.

Olles looduses palume lastel tähelepanelikult vaadelda ümbruskonda ja palume siis neile kirjeldada seda, mida nad näevad:

- Mind ümbritseb
- Paremalt pool minust on
- Vasakult pool minust on
- Ilm on täna
- Taevas on

- Tuul liigutab
- Hinga neli korda sügavalt välja, kas näed oma hingeõhku?
- Mu käed tunnevad
- Mu põsed tunnevad
- Kõige kõrgem asi, mida ma näen on
- Kõige madalam asi, mida ma näen on
- Kõige suurem asi, mida ma näen on
- Kõige väiksem asi, mida ma näen on
- Kõige ilusam asi, mida ma näen on
- Kõige inetum asi, mida ma näen on
- Pane silmad kinni ja kuula. Mida sa kuuled?
- Nuusuta, milliseid lõhnu sa tunned?
- Milliseid värve sa näed enda ümber?
- jne

TALV

TEGEVUSED LOODUSES

- Võrrelda jää ja lume omadusi. Vaadelda lume all olevat muru. Kuidas kaitseb lumi külma eest?
- Viia loomadele ja lindudele regulaarselt sööta. Vaadelda kas ja kui palju on ära söödud. Vaadelda jälgi söögikoha ümbruses.
- Koduloomad talvel. Külastada lauta.
- Ilmavaatlus.
- Jälgida majahoidja tööd. Lume rookimine, libeduse tõrje. Ise lund rookida.
- Vaadelda ehitisi. Loendada uksi ja aknaid.
- Meisterdada lumepalle ja visata nendega kaugust. Mõõta sammudega kui kaugele pall lendas.
- Võrrelda suuskade ja kelkude värvust ja suurust.
- Lumes püherdada, liugu lasta. Mõõta sammudega sõbra liu pikkust.
- Lumele joonistamine.
- Lumest figuuride voolimine ja meisterdamine.
- Kindluse või lumelinna ehitamine.
- Värvilise jää tegemine ja sellest mustrite ja mosaiikide ladumine.
- Jääst ja lumest küünlalühtrite valmistamine.
-
-
-
-
-
-

MÕNED MÄNGUD

LUMEKULL

EESMÄRK:

- Areneb füüsiline vastupidavus
- Areneb osavus
- Areneb planeerimisoskus

MÄNGU KÄIK:

Enne mängu algust tallatakse lumme looklevaid rist- ja ummikradasid. Üks mängijatest valitakse kulliks. Kull jälitab mööda radasid kaasmängijaid. Joosta võib vaid radadel ja lapsed peavad oma liikumist planeerima, et mitte sattuda ummikrajale. Kull poolt puudutatu on järgmine kull.

VAATLEMISPEATUSED

EESMÄRK:

- areneb tähelepanu
- areneb vaatlusoskus

MÄNGUKÄIK:

Lapsed on õpetajaga jalutuskäigul. Õpetaja peatab aegajalt rühma ja palub rühma liikmetel silmad sulgeda. Seejärel esitab ta lastele ümbritseva keskkonnaga seonduvaid küsimusi:

- näita, millises suunas asub lähim maja
- tõsta käsi üles, kui tead, mis värvi on maja/maja katus
- näita käega, millises suunas asub lähim puu
- jne

KES MA OLEN

EESMÄRK:

- areneb loogiline mõtlemine

- areneb eneseväljendusoskus
- avarduvad teadmised metsloomadest

VAHENDID:

- loomade pildid või sildid loomade nimedega
- pesupulk sildi/pildi kinnitamiseks

MÄNGUKÄIK:

Mängida saab paarides ja kogu rühmaga. Lastele kinnitatakse seljale või mütsi külge looma pilt või silt looma nimega (vanemate laste puhul), nii et laps seda ise ei näe. Lapsel tuleb hakata ära arvama, kes ta on (millise looma pilt või nimesilt talle kinnitatud on) küsides teistelt lastelt küsimusi. Kaaslased tohivad vastata ainult *ja*, *ei*, *võib-olla*. Kui mängitakse paaris on vastajaks kaaslane ja kui loom ära arvatakse hakkab teine kaaslane arvama. Kui mängitakse rühmas, võivad kõik vastata ja arvaja ollakse kas liisusalmi alusel või seismise järjekorras.

KEVAD

TEGEVUSED LOODUSES

- Jälgida jää sulamist.
- Kuulata vee vulinat ojas, jões, järves ja võrrelda.
- Jälgida rändlindude saabumist. Kuulata erinevate lindude laulu. Jälgida lindude tegevust pesakastides.
- Jälgida putukate ärkamist, liblikate, lepatriinude, ämblike tegevust.
- Jälgida sipelgate elutegevust pesas.
- Tigude tegevuse jälgimine.
- Vaadelda pungade ja õite puhkemist, rohu tärkamist.
- Vaadelda esimesi kevadlilli, võrrelda nende õite suurust, värvust jne.
- Riisuda õueala, kaevata maad, külvata ja istutada.

-
-
-
-
-
-

MÕNED MÄNGUD

PUU ELU

EESMÄRK:

- Areneb kujutlusvõime ja kehakeel

MÄNGU KÄIK:

Mängujuht „võlub” kõik lapsed puudeks, kes ei saa oma asukohta vahetada. Mängujuht jutustab lugu puudest ja mängijad jäljendavad liigutustega puu elutegevust.

Mängujuhi tekst:

On kevad. Päike hakkab soojemalt paistma ja puu ärkab talveunest.

Maapind soojeneb ja puu juured ärkavad.

Puu mahlad hakkavad liikuma.

Lehepungad puhkevad ja lehed hakkavad kasvama.

Õiepungad puhkevad, puu hakkab õitsema. Mesilased ja teised putukad lendavad õielt õiele ja tolmeldavad õisi.

Õues on suvi. Vaikne tuuleke puhub ja liigutab puu oksid.

Aeg läheb edasi. Viljad valmivad puudel.

Seemned saavad valmis ja tuul lennutab neid laiali.

Saabub sügis. Tuul raputab puude oksid ja lehed langevad maapinnale.

Puudel algab talvine puhkeperiood.

KARJAAED

EESMÄRK:

- Areneb kuulmismeel
- Areneb tähelepanu
- Areneb eneseväljendusoskus

VAHENDID:

- Sildid loomapiltidega või loomanimedega

MÄNGUKÄIK:

Iga mängija võtab karbist sildi, millel on looma pilt või nimi. Oma silti teistele mängijatele näidata ei või. Ühesuguseid silte on vähemalt kaks või enam, sõltuvalt mängijate arvust. Mängijad vaatavad või loevad oma sildilt, mis looma nad jäljendama peavad, panevad sildi karpi tagasi ja hargnevad. Seejärel hakkavad nad hääle ja liigutustega jäljendama looma oma sedelil. Eesmärgiks on leida mängijate hulgast üles teised mängijad, kes jäljendavad sama looma. Rääkida ei tohi.

KATSU JA ARVA

EESMÄRK:

- Areneb lapse kompimismeel
- Kinnistuvad teadmised puudest ja viljadest
- Kinnistub omadussõnade kasutamise oskus

VAHENDID:

- korv ja kott
- 2 männikäbi, 2 kuusekäbi, 2 tükikest ühe ja sama puu koort, 2 ühe ja sama puu oksa, 2 samblatorti, 2 tammetõru jne

MÄNGUKÄIK: Korvis ja kotis on täpselt ühesugused esemed. Mängija valib endale korvist ühe ja püüab seejärel kotis leida sama eseme. Kui ta on leidnud õiged paarilised, kirjeldab ta neid omadussõnadega ja nimetab lõpuks, millega on tegu.

SUVI

TEGEVUSED LOODUSES

- Käia matkamas
- Uurida puid, põõsaid, lilli, rohhtaimi, putukaid, konni jne
- Onni ehitamine
- Kodumäng. Nukupesu kuivatamine päikese käes ja viludas paigas.
- Jälgida tigude tegevust. Korjata meisterdamiseks tühje teo- ja kodade karpe ja kivikesi.
- Jälgida äikest, vikerkaart, vihma jm loodusnähtusi
- Kuivatada õunu, kala, marju, seeni.
- Vaadelda ämblikuvõrku

-
-
-

Õuesõpe alushariduses. Lehte Tuuling TLÜ Rakvere Kolledž

-
-
-

MÕNED MÄNGUD

LEIA SARNASUSED

EESMÄRK:

- Areneb vaatlusoskus
- Areneb nägemismälu
- Areneb eneseväljendusoskus
- Täpsustuvad teadmised erinevatest looduobjektidest

VAHENDID:

- 10 eset ümbruskonnast
- Rätik või riie esemete katmiseks

MÄNGUKÄIK:

Õpetaja kogub ümbritsevast looduskeskkonnast 10 eset/asja (kivid, taimed, käbid, seemned, pehastunud puidu tükikesed jne). ta asetab need ühevärvilisele alusele ja katab riide või rätikuga kinni. Seejärel kutsub ta lapsed enda juurde ja ütleb *Mul on siin rätiku all peidus 10 asja siit ümbruskonnast, mida teiegi leida võite. Ma tõstan rätiku 25 sekundiks üles. Teie jätke meelde, mis seal all oli.* Peale asjade vaatamist saavad lapsed ülesande leida 5 minuti jooksul samasuguseid asju ümbritsevast loodusest. Kui lapsed on tagasi õpetaja juures hakkab viimane ühekaupa rätiku alt asju välja võtma ja küsib kes leidis sarnase. Laps iseloomustab leitud objekti ja vajadusel õpetaja jutustab juurde.

MIKROMATK

EESMÄRK:

- Areneb vaatlusvõime
- Areneb tähelepanu
- Areneb fantaasia
- Täiustub eneseväljendus- ja kõneoskus

VAHENDID:

- Luubid
- 2 – 3 meetri pikkused nöörid igale mängijale

MÄNGUKÄIK:

Mikromatk on lühike aga põhjalik avastusretk, mis toimub mööda 2 -3 meetri pikkust nööri. Matkajad liiguvad sentimeeter haaval, olles kõhuli ja ei tohi vaadata kõrgemale kui 30 sentimeetrit. Lastele meeldivad väga väikesed asjad ja *mikrometsas* liikudes näevad nad suurendusklaasi abil imelisi asju. Kui retk on kogu pikkuses läbitud, palub õpetaja, et nad paneksid nööri ümber selle koha, mis oli kõige põnevam. Seejärel jutustab iga väike matkaja, mida ta nägi. Õpetaja toetab lapsi omapoolsete küsimustega:

- Millises maailmas sa olid?
- Kes olid su naabrid selles mikrometsas?
- Kas nad on sõbralikud?
- Milliseid töid ja toimetusi nad seal tegid?
- Mida see ämblik, lepatriinu, sipelgas, keda sa nägid, kavatses ette võtta?
- Kuidas nad veedavad oma aega seal mikrometsas?

HELIKAART

EESMÄRK:

- Areneb kuulmismeel
- Areneb tähelepanu

VAHENDID:

- Igale osalejale pliiats, paberileht, joonistamisalus, silmaklapid

MÄNGUKÄIK:

Õpetaja jagab lastele paberid, pliiatsid, joonistamisalused. Iga mängija leiab endale mugava istumispaiga. Mängus osalejad sulevad silmad või katavad need silmklappidega ja kuulavad mõne minuti jooksul ümbrusest kostvaid hääli. Seejärel palub õpetaja märkida paberi keskele lapse asukoht ja jäädvustada kõik helid, mida laps kinniste silmadega kuulis. Heliallikad võib joonistada või tähistada mingite kokkulepitud tingmärkidega. Helikaardi tegemiseks antakse

aega 10 minutit. Seejärel kutsutakse lapsed kokku ja võrreldakse helikaarte omavahel ja vesteldakse heliallikatest. Hea on teha helikaarti erinevates keskkondades – niidul, metsas, veekogu lähedal, linnas.

KUULAMINE – KÕNELEMINE

LOODUSHÄÄLED – KESKONNAHÄÄLED

- Pargis, metsas lindude laul – pärast seda saab rääkida, kus need linnud elavad, mida söövad, kas on paiga- või rändlinnud jne
- Tutvustada puid – kuulata lehtede kahinat, sahistada langenud lehtedes jne
- Kuulata tuult – rääkida ilmakaartest jne
- Keskkonnahäälte kuulamine ja asukoha määramine – koera haukumine, ehituse hääled, puude saagimine, auto müra jne
- Veekogu hääled ja veega seotud teemad – konnad, koprad, allikad jne
- Saab õues ette lugeda teemakohaseid tekste, kirju, muinasjutte; esitada küsimusi, mõistatusi; suunata lapsi mõtlema, arutama, kaasa rääkima jne
- Saab mängida liikumismänge ja laulda

LUGEMINE – KIRJUTAMINE

- Pulkadest tähtede ladumine
- Kividest tähtede moodustamine
- Enda kehaga tähtede moodustamine
- Tähe kujude moodustamine valades kuivale liivale vett
- Kriidiga asfaldile kirjutamine
- Liivale ja lumele kirjutamine
- Puude ja põõsaste okstelt otsida tähe kujusid
- Teeviitade ja reklaamide lugemine
- Orienteerumisel leida ja lugeda suunavaid lühikesi kirju
- Objektidele sildid ja nendelt sõnade lugemine
- Mudaga kirjutamine
- Kividest ja teokarpidest mustrite ja tähtede ladumine alusele
- Kliistriga papptaldrikule kirjutatu katmine liivaga

VÕRDLEMINE – ARVUTAMINE

- Puulehtede, okaste võrdlemine: suurus, värvus, kuju
- Aeg: aastaajad, päeva osad
- Puulehtede hulgad: moodustamine, loendamine, võrdlemine
- Puude kõrgus, jämedus, vanus, värvus, oksa jämedus
- Viljade võrdlemine, rühmitamine, kaalumise
- Okstest, lehtedest, käbidest geomeetriliste kujundite moodustamine
- Geomeetriliste vormide leidmine loodusest
- Laste rühmadesse jaotumine loodusobjektide järgi: kivid, puulehed, jne
- Arvjutukeste tegemine

- Numbrite kujutamine loodusmaterjalidega
- Mõistete parem-vasak, ees-taga jne selgitamine loodusobjektide suhtes
- Mõõta metsas puude, kivide vahekaugusi sammudega, võrrelda sammu pikkusi
- Mõõta, mida jõuame ära teha 10 sekundiga, minutiga jne

VAATLEMINE – UURIMINE

Park/mets/niit/veekogud –

- puud (juured, tüvi, oksad, latv, lehed/okkad, õied, viljad, seemned);
- maapind (muld, kruus, savi, niiskus, pinnaehitus, mutimullahunnikud jne);
- putukad (kehaehitus, elupaigad jne);
- linnud, loomad (kehaehitus, elupaigad jne);
- rohttaimed (juured, vars, lehed, õied, viljad, seemned)

Muuseumid –

- eksponaadid, kujundus, paigutus

Mänguväljakud –

- ehitised, konstruktsioonid, materjalid, liivakastid

Ehitised –

- elumajad (kõrgus, fassaad, otstarve, materjalid, värvid jne)
- tööstushooned (kõrgus, fassaad, otstarve, materjalid, värvid jne)
- tanklad (kõrgus, fassaad, otstarve, materjalid, värvid jne)
- spordirajatised (kõrgus, fassaad, otstarve, materjalid, värvid jne)

Põllud –

- pinnas
- taimestik
- putukad, ussikesed, loomad, linnud

Masinad –

- transport
- põllutöö
- vaba-aja veetmine

KUJUTAVAD TEGEVUSED

Sügis –

- liivapallide voolimine
- kivekestest, tammetõrudest, kastanitest jm mustri ladumine
- loomade meisterdamine looduslikust materjalist
- ussi meisterdamine lehtedest
- pihlakakee
- kriitidega asfaldile joonistamine
- pulgaga liivale joonistamine
- kivide värvimine

Õuesõpe alushariduses. Lehte Tuuling TLÜ Rakvere Kolledž

- seinavaiba punumine (oksad, hundinuia lehed, rohututid, kõrkjad jm)
- lehetrükk
- monotüüpia
- mudajäljed, mudaga joonistamine jm
- õlipastellide või kriitidega looduspiltide joonistamine õues
- jäljemustrite tegemine liival, lumel (traktor, lill)

Talv –

- lumekujude valmistamine
- lumele joonistamine
- lumekoorikust kujundite välja lõikamine
- värvilise jää valmistamine ja sellest hiljem ehitiste, kujundite ja mosaiikide valmistamine
- lumepallidest ehitamine
- lumepalliga seinale joonistamine

Kevad –

- paadikeste meisterdamine
- seinapildid kopralaastudest
- „paju-utudest“ meisterdamine
- Kaelakee tühjatest teokarpidest
- Võilillepärg
- Rohupillid
- Võililledest nukud

Materjale internetist:

Töölehti

- http://vana.elfond.ee/failid/looduse_sobra_tv.pdf

Helid looduses

- <http://www.loodusheli.ee/>

Eesti taimed

- <http://bio.edu.ee/taimed/>

Eesti selgroogsed

- <http://bio.edu.ee/loomad/>

Nähka lood

- <http://www.hot.ee/nahkalood>

Neid linde me tunneme.

- http://vana.elfond.ee/fail.php?id_fail=812

Koduloomadest <http://www.koolielu.ee/files/Koduloomad%5B4%5D.ppt>

Päkapikurada

- <http://www.hared.ee/files/pakapikurada.pdf>

Õuesõpe alushariduses. Lehte Tuuling TLÜ Rakvere Kolledž

Aiatuuliku askeldused

- <http://www.hared.ee/files/askeldused.pdf>

Õuesõppimine ja õppe-kasvatustegevus koolieelses lasteasutuses

Õuesõppimine ja õppe-kasvatustegevus koolieelses lasteasutuses:

Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- 1) mänguoskused;
- 2) tunnetus- ja õpioskused;
- 3) sotsiaalsed oskused;
- 4) enesekohased oskused.

Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus.

Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid.

Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Mänguoskused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- 2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- 3) algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;
- 4) täidab mängudes erinevaid rolle;
- 5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- 7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- 8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada.

Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Tunnetus- ja õpioskused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- 2) mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- 3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- 4) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- 5) tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- 6) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- 7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
- 8) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Sotsiaalsed oskused

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- 2) tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- 3) hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- 4) osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- 5) oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
- 6) loob sõprussuhteid;
- 7) saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
- 8) teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- 9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- 10) järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- 11) selgitab oma seisukohti.

Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
- 2) kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
- 3) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- 4) algatab mängu ja tegevusi;
- 5) tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
- 6) teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- 7) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- 8) kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

Ülesanne: Analüüsi kõigi õppe-kasvatustegevuste valdkondade eesmärkide saavutamise võimalikkust kasutades õuesõpet.

Kuivõrd teie arvates toetab õuesõppimine õppekava valdkonna *Mina ja keskkond* eesmärkide saavutamist (1 – ei toeta üldse; 5 – toetab väga tugevalt) tehke teile sobivale numbrile ring ümber:

1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;

1 2 3 4 5

2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;

1 2 3 4 5

3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;

1 2 3 4 5

4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;

1 2 3 4 5

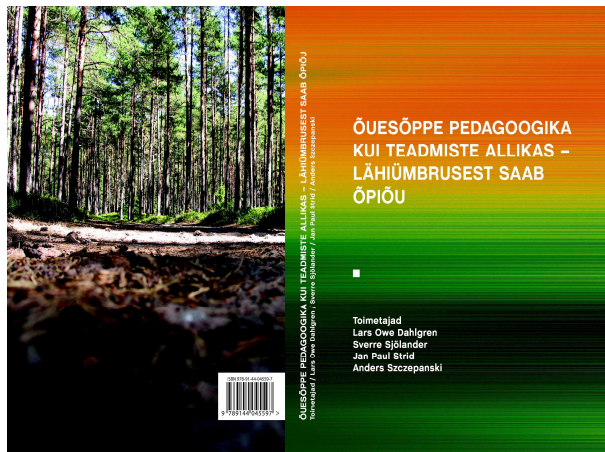
5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;

1 2 3 4 5

6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

1 2 3 4 5

Ülesanne: Loe läbi raamat ÕUESÕPPE PEDAGOOGIKA KUI TEADMISTE ALLIKAS – LÄHIÜMBRUSEST SAAB ÕPIÕU Toimetajad / Lars Owe Dahlgren / Sverre Sjölander / Jan Paul Strid / Anders Szczepanski ja kirjuta referaat, mis käsitleb kõiki raamatu peatükke.

Raamatu autorid ja sisukord:

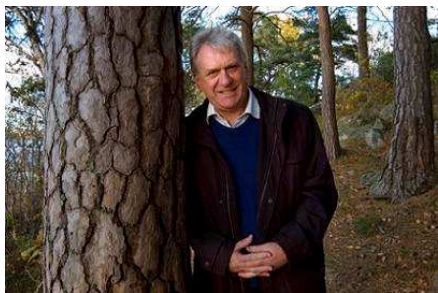

Lars Owe Dahlgren didaktilise suunitlusega pedagoogikaprofessor

Linköpingi Ülikooli juures.

Raamatuharidusest ja meelelisest kogemusest

- Õppimise ja tegevuse lõimumine ja eraldatus
- Motivatsiooni tekitab ülesandepüstituses osalemine
- Kontekst aitab mõista
- Teadmisi kinnistab nende rakendamine
- Vastukaja arendab
- Õpitakse, et teada
- Tagasi õppimise ja tegevuse integreerimise juurde – õuesõppe pedagoogika panus õppimisse

***Stefan Edman* on bioloog, lektor ja vähemalt 20 loodust, keskkonda ja ühiskonna säästvat arengut käsitleva raamatu autor.**

Imestamise kunst

Siit algab igasugune edukas pedagoogika!

- Imestus nr 1: Päike – särav anarhist
- Imestus nr 2: Muusträstalaul – imeliselt kaunis
- Imestus nr 3: Rohu- ja karjamaad pakuvad kõige enamat
- Imestus nr 4: Alumine talunik
- Imestus nr 5: Puud sosistavad meie hetkest maa peal
- Imestus nr 6: Veneetsia sinu kehas – “püha vesi”!
- Imestus nr 7: Lumi ja suur vaikus
- Imestus nr 8: Rootsi aastal 2030 – soojem, niiskem, tuulisem?

***Patrik Grahn* on maastikuplaneerimise professor miljööpsühholoogilisel suunal Rootsi Põllumajandusülikooli (*Sveriges Lantbruksuniversitet*) juures Alnarpis.**

Laps ja loodus

- Harilikus looduses mängimine õpetab kogema aega, tegemisrõõmu ja iseennast
- Esimene periood: lapsepõlv
- Teine periood: täiskasvanud ja vanemad
- Igapäevase looduse tähendus

***Nina Nelson*, dotsent, peaarst ja tegevjuht Linköpingi**

Ülikoolihaigla Lastekliinikus, on juba pikka aega tundnud huvi liikumise, vabaõhutegevuse ja looduse vastu nii uurimuslikul pinnal kui eraelus.

Kasvava indiviidi tervis

- Stressi head ja halvad küljed
- Kuidas võib stressist haigeks jääda?
- Kool kui tervist edendav faktor
- Õuesõppe pedagoogika tervise teenistuses

***Ebbe Schön* on kirjanik, folklorist ja kirjandusteadlane.**

Dotsent Stockholmi ülikooli juures. Olnud vastutav Põhjamaade muuseumi (*Nordiska museet*) rahvapärimuskogu eest peaaegu kaks aastakümnet.

Rahvausund ja maastik

- Rahvausund rikastab looduselamust
- Traditsiooniline rahvausund
- Suuline traditsioon
- Maagiline maastik
- Olendid rahvausundis
- Maagilised loomad

- Taimed nõiakunstis
- Oluline osa kultuuripärandist

***Sverre Sjölander* on zooloogia ja eelkõige etoloogia (käitumispsühholoogia) professor. Peale tegutsemist Stockholmi ülikooli juures ja seejärel mõned aastad erinevate välismaiste ülikoolide juures peamiselt Saksamaal ja Austrias, on ta nüüd tegev Linköpingi Ülikooli juures.**

Inimese suhe loodusesse muinasajast tänapäevani

Nüüdisajale iseloomulik huvi (metsiku) looduse vastu, metsloomade ja -taimede vastu on kõigest paarisaja aasta vanune. Kaunile loodusele suunatud turism on vaid umbes viimase 130 aasta pikkune nähtus. Vana talurahva suhtumist loodusesse iseloomustas kasule orienteeritus: maa oli ette nähtud põlluharimise ja sööda tarbeks, röövlloomad tuli hävitada ning teised metsloomad pakkusid huvi vaid kui jahisaak, ja mitte midagi muud. **Enamikul juhtudel tegelikult iseloomustabki inimese suhtumist loodusesse just see kasule orienteeritus – loodus on teatud laadi laoruum või varakamber, mida me kasutame ja tühjendame nii kaua, kui see on võimalik.**

***Anders Szczepanski*, MSc, Keskkonna ja Õuesõpepedagoogika Keskuse juht Linköpingi ülikooli juures. Ta on kirjutanud mitmeid raamatuid ja muid tekste peamiselt õuesõppepedagoogika alal.**

Õuekeskkond – õpikeskkondade rohke võimas klassituba

- Maastik – unustatud teadmisteallikas
- Õppimine, tervis ja füüsiline tegevus
- Elamustepõhine kindla kohaga seotud õppetegevus
- Õuesõpe – ajaloolised traditsioonid ja juured
- Õuesõppe pedagoogika – teadusharu
- Keskkonna ja liikumise vaatenurk
- Neuroloogiline vaatenurk
- Didaktika – teadmised sellest, kus, mida, millal, kuidas ja
- miks õpetada
- Mõned sõnad lõpetuseks